

Vergaderjaar 2018–2019

31 934

Douane

Nr. 23

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 22 augustus 2019

Tijdens het mondeling vragen uur van 22 januari jl. heb ik uw Kamer toegezegd om te onderzoeken of de Douane bij de screening van medewerkers verdere stappen kan zetten (Handelingen II 2018/19, nr. 43, item 3). Ik heb mij voorgenomen de screening bij de Douane te versterken. In deze brief informeer ik u daarover.

Integere medewerkers zijn essentieel voor het vertrouwen van burgers en bedrijven in de Douane en het goed functioneren van de organisatie. Douaniers beschikken over informatie, hebben toegang tot beveiligde terreinen en hebben bevoegdheden die potentieel interessant kunnen zijn voor mensen uit het criminele circuit. Daarom is het belangrijk dat Douane medewerkers zoveel als mogelijk beschermt tegen verleidingen en invloeden van buitenaf, uiteraard binnen de kaders van het integriteitsbeleid van het Ministerie van Financiën en de Belastingdienst. Naast de bescherming van de medewerkers is het integriteitsbeleid van de Douane ook gericht op het beschermen van de organisatie. Screening van medewerkers is daar een element in.

Alle nieuwe medewerkers worden gescreend volgens vastgestelde procedures. Screening maakt een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van medewerkers en moet zorgvuldig plaatsvinden. De Douane beschikt op dit moment over een aantal verschillende screeningsmogelijkheden. Allereerst moeten nieuwe medewerkers bij indiensttreding in het bezit zijn van een VOG. Voor beoogde buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA) geldt een specifiek (zwaarder) screeningsprofiel. Nieuwe medewerkers die beoogd BOA zijn, worden direct gescreend op dat profiel. Verder gelden bij de benoeming op een aantal specifieke functies zwaardere eisen. Zo is screening in de zwaarste vorm van toepassing bij een beperkt aantal functies dat is aangewezen als vertrouwensfunctie (op basis van richtlijnen van de AIVD). Daarnaast vindt bij benoeming van medewerkers in enkele specifieke functies een onderzoek plaats naar de justitiële en strafvorderlijke gegevens. In aanvulling op de hiervoor genoemde eenmalige screening bij aanstelling of benoeming, worden op dit moment

bepaalde groepen douaniers periodiek gescreend. Deze screening vindt iedere vijf jaar plaats.

Versterking van de screening bij Douane

Bij het onderzoek naar de mogelijkheden om de screening bij douaniers te versterken, is op hoofdlijnen een vergelijking gemaakt met de wijze waarop de politie haar screening heeft ingericht. De risico's die douaniers lopen, zijn immers deels vergelijkbaar met risico's die medewerkers van de politie kunnen lopen. Beide doelgroepen zijn potentieel interessant voor criminelen als gevolg van de aard van het werk dat zij doen. Daarbij is een onderscheid gemaakt in aanpassingen in de screening van nieuwe medewerkers, de screening van zittende medewerkers en de screening in geval van doorstroom vanuit onder andere de Belastingdienst naar de Douane en doorstroom binnen de Douane. Douane gaat met de maatregelen aan de slag. Op termijn zal worden gezien of de maatregelen voldoende effect hebben om permanent onderdeel uit te gaan maken van het integrale integriteitsbeleid van de Douane. Voor een aantal andere maatregelen is interdepartementaal overleg nodig. Ik licht de maatregelen hierna graag toe.

Extra gesprek in de wervingsprocedure

Om de screening bij de indiensttreding van nieuwe medewerkers te versterken wordt in de wervingsprocedure een extra gesprek toegevoegd. Deze gesprekken zijn in lijn met de gesprekken die in het kader van het betrouwbaarheids- en geschiktheidsonderzoek door de politie worden gevoerd met kandidaten. In dit gesprek wordt, aan de hand van informatie die de kandidaat zelf verstrekt, een gesprek gevoerd over eventuele kwetsbaarheden bij de kandidaat in relatie tot het uit te voeren werk. Hierbij kan worden gedacht aan financiële kwetsbaarheid als gevolg van het hebben van een bovenmatige schuldenlast.

Hernieuwd aanvragen van de VOG

Zoals hiervoor aangegeven dienen nieuwe medewerkers in ieder geval in het bezit te zijn van een Verklaring Omtrent Gedrag. Douane onderzoekt of dit kan worden aangevuld met een nieuw vereiste, namelijk dat bij functiewisselingen vanuit andere onderdelen van de Belastingdienst naar de Douane of functiewisselingen binnen de Douane opnieuw een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) verplicht moet worden overlegd. Aan deze medewerkers worden dan dezelfde eisen gesteld als aan nieuwe medewerkers. Daarbij wordt ook nagegaan of bij functiewisselingen vanuit de Belastingdienst naar de Douane voor bepaalde functies uitgebreider gescreend moet worden dan de VOG.

Uitbreiding aantal vertrouwensfuncties

Het aantal vertrouwensfuncties binnen de Belastingdienst wordt periodiek gezien. In aanvulling op de reeds aangewezen vertrouwensfuncties worden meer functies voorgedragen als vertrouwensfunctie. Het gaat dan met name om functies met toegang tot politiegegevens en functies die – binnen een samenwerkingsverband – bij de samenwerkingspartners zoals de politie al als vertrouwensfunctie zijn aangemerkt. De douaniers worden dan op dezelfde wijze gescreend als de samenwerkingspartners.

Verdieping VOG screening

De reguliere VOG wordt afgegeven door de dienst Justis op basis van informatie uit het Justitieel Documentatie Systeem (JDS). Met het

wetsvoorstel VOG politiegegevens wordt het mogelijk om voor functies in het veiligheidsdomein de VOG ook te weigeren op basis van relevante politie-informatie. Het wetsvoorstel wordt door de Minister voor Rechtsbescherming naar verwachting nog dit jaar aan uw Kamer gestuurd. De VOG politiegegevens zou ook voor diverse functies bij de Douane relevant kunnen zijn. Daarvoor ga ik in overleg met de Minister voor Rechtsbescherming.

Aandacht voor periodieke screening

BOA functionarissen en vertrouwensfuncties worden periodiek opnieuw gescreend. Voor andere douanemedewerkers ontbreekt op dit moment een wettelijke grondslag voor periodieke screening. De Douane neemt deel aan een werkgroep vanuit het Interdepartementaal Platform Integriteitsmanagement. Deze werkgroep heeft de opdracht om beleidsvoorstellen te formuleren ten aanzien van het gebruik van screening als instrument binnen de rijksoverheid, waaronder periodieke screening.

Tenslotte

Hiervoor heb ik aangegeven welke stappen Douane zal zetten om de screening te versterken. Daarbij moet worden bedacht dat de integriteit van Douane niet alleen afhankelijk is van screening. Screening is immers onderdeel van het brede, consistente en integrale integriteitsbeleid. Het integriteitsbeleid van de Douane is dynamisch en wordt voortdurend bijgesteld aan de hand van nieuwe ontwikkelingen binnen het Rijksbeleid, wetenschappelijke inzichten en incidenten. Ongeacht de maatregelen die getroffen worden op het gebied van integriteit, zowel in het kader van bewustwording van medewerkers als het treffen van maatregelen in processen of (uitbreiding van) screening, valt niet uit te sluiten dat er zich integriteitsincidenten voordoen. Ieder incident is er echter één te veel. Daar waar integriteitsincidenten geconstateerd worden, wordt daar krachtig tegen opgetreden.

De Staatssecretaris van Financiën,
M. Snel